

Sõjapidamine IV

Doktriinidest, strateegiatest (ja tankidest)

Tekst: RENE TOOMSE, kapten

Juhtusin hiljuti Tartus ühe noorema kolleegiga doktriinide teemal vestlema. Tõdesime, et meil ei ole selge just see, kuidas ja mis põhimõtete järgi peaksime võitlema sõja korral. Kas meil on ühesugune ettekujutus, kuidas me naaberriikide ülematena lahinguid peaksime? Ega vist ole veel. Alljärgnev arutus ei kajasta kaitseväge ega Kaitseliidu ametlikke seisukohti doktriinide ja strateegiate osas, vaid autori isiklike arvamusi. Samas ei ole neid valdkondi ka universaalselt defineeritud, seega võivad esitatud seisukohad erineda oluliselt nii lugeja arvamusest kui ka ametlikest seisukohtadest, kuid ideede erisuses seisnebki ju debati edasiviiv jõud.

Strateegia on mõiste, mida ikka ja jälle kohtab erinevates käsitlustes, dokumentides ja ka tavalise käibefraasina. Doktriini mõiste seevastu ei ole meie kultuuriruumis kuigi levinud.

Strateegia on mõiste, mida ikka ja jälle kohtab erinevates käsitlustes, dokumentides ja ka tavalise käibefraasina. Doktriini mõiste seevastu ei ole meie, eestlaste kultuuriruumis kuigi levinud. Mis siis ikkagi üldse on doktriin ja mida tähendab strateegia? On need erinevad asjad ja kas üks on teisest üle või kuidas need üldse seotud on? Mis on nende käsitluste olemused? Kuidas on meedias kirgi küttev tankide hange seotud doktriini ja strateegiaga? Alustame doktriinidest.

DOKTRIINID

Definitsioonidest kõigepealt. Erinevad kultuurid, riigid ja ka valdkonnad lähenevad doktriini mõistele erinevalt. Mõned näited sellest, mida peetakse doktriiniks.

- Tõekspidamine (või tõekspidamiste kogum), mille on omaks võtnud teatud rühmad või koolkonnad (WordNet Search - 3.0; <http://wordnetweb.princeton.edu/perl/webwn?s=doctrine>).
- Põhimõtete või tõekspidamiste kogum, mille rühm on omaks võtnud (Encyclopedia; <http://www.encyclopedia.com/doc/1G2-3490900307.html>).
- Põhimõtted, mille alusel sõjavägi juhendab oma tegevusi eesmärkide suunas. See on autoritaarne, kuid hinnang tuleks anda alles ellurakendamisel (NATO Logistics Handbook; <http://www.nato.int/docu/logi-en/1997/defini.htm>).
- Doktriin kehtestab võitlusmoodused ja lähenemisviisi sõjale. Ta annab ka lahingujuhtimise filosoofia, professionaalsuse kohustuse ja ühtse mõtteviisi. Lühidalt öeldes loob ta ameti praktiseerimise viisi. Doktriin loob kooskõlastatud tegevuste ja ühtse arusaamade põhialused (U.S. Marine Corps (1997),

MCDP 1 *Warfighting*, lk 56; http://www.dtic.mil/doctrine/jel/service_pubs/mcdp1.pdf).

Seega on doktriin teatud printsiipide kogum, millest juhendatakse. Doktriinid on tegelikult olemas igas valdkonnas, on see religioon (nt piibel, koraan), riik ja õigus (nt põhiseadus, julgeolekupoliitika alused), poliitika (nt parteide platvormid) jne. Küsimus, kas neid nimetatakse doktriinideks, ei ole tähtis, oluline on nende sisu.

Sõjaväeliste doktriinide juurde jõudes lisan, et ühe selgeima (lahingu)doktriini selgituse ja eesmärkide kirjelduse on kirja pannud kindral Alfred M. Grey Ühendriikide merejalaväelastele 1989. aastal raamatu "Warfighting" eessõnas: "See raamat kirjeldab minu sõjapidamisfilosoofiat. Merejalaväe doktriinina õpetab see meile võitlemise ja võitluseks valmistamise kohustuslike aluseid. [...] Nagu näha, ei sisalda see raamat spetsiifilisi tehnikaid ega protseduure. Pigem annab see üldisi juhtnööre kontseptsioonide ja väärtuste vormis. Hinnangu saab raamatule anda alles siis, kui selle õpetused ellu rakendatakse. Eeldan, et iga ohvitser loeb seda raamatut korduvalt, saab sellest aru ja võtab selle sõnumit tõsiselt. Siinsed mõtted ei ole pelgalt lahingutegevuste juhtnöörid. Siin kirjeldatakse ka lahingutegevusega seotud üldist mõttelaadi. Seega kirjeldab raamat lahingutegevuse filosoofiat, mis dikteerib meie lähenemise teenistusele nii sõjas kui ka rahuajal õppusel ja kasarmus." (U.S. Marine Corps (1989), FMFM 1 *Warfighting*, lk 2, <http://www.marines.cc/downloads/FMFM1/FMFM1-1.pdf>)

Sõjaväeliste doktriinide juurde jõudes lisan, et ühe selgeima (lahingu)doktriini selgituse ja eesmärkide kirjelduse on kirja pannud kindral Alfred M. Grey 1989. aastal raamatu "Warfighting" eessõnas.

Doktriin koosneb seega olulistest printsiipidest ehk põhimõtetest, mis on kõigile, keda see valdkond puudutab, ühiselt arusaadavad. Doktriin vastab küsimustele, mil viisil me midagi teeme, kuid ei peaks sisaldama konkreetseid tehnikaid.

Doktriin peab andma põhisuunad, kuid samas jätma selle rakendajale piisavalt ruumi konkreetsete tehnikate valimiseks.

Väga hea lühike selgitus doktriini olemuse ja aluste kohta on Balti Kaitsekolledži õppejõu, Soome kolonel-leitnandi Mika Kerttunenile tuletatud definitsioon koos mudeliga: "Doktriin on kogum printsiipidest, mida peetakse tõepäraseks ja olulisteks." "Kogum" võib olla nii kirja pandud kui ka kirjutamata, "printsiibid" järjestatud loogiliselt üldisest spetsiifilisemaks ja juhendavast otsustavaks, "mida peetakse tõepäraseks ja olulisteks"

antud ajajärgul, st olukorra muutudes võivad ka printsiibid muutuda.

Joonis 1

DOKTRIINI MÕJUTAVAD FAKTORID JA DOKTRIINI FUNKTSIOONID (MIKÄ KERTTUNENI JÄRGI)

HEA DOKTRIINI MÄÄRATLUS

Hea doktriin lähtub tervikpildist, kuhu kuuluvad kultuurilised väärtused, rahvusvahelised lepped, ideoloogia, teaduslik areng, debatid ja argumendid nii ohu kui ka oma võimaluste üle ja loomulikult kõrgema astme strateegia. Doktriini väljundiks on informeerida ja ühtlustada arusaama ohust ja vajadusest selle vastu seista, anda põhitõed ja tegutsemise alused. Vähemtähtis pole ka see, et doktriin on seaduste ja määrustike juhiseks.

Üheks paremaks viimase aja sõjapidamisdoktriini näiteks võib pidada rahvusvaheliste julgeolekuabijõude Afganistanis (ISAF) ülema kindral Stanley McChrystali üle-eelmise aasta juhiseid kõigile missioonil osalevatele vägedele (*ISAF Commander's Counterinsurgency Guidance* (2008); http://www.nato.int/isaf/docu/official_texts/counterinsurgency_guidance.pdf). See annab lihtsas keeles ja selgelt edasi just põhimõtted, mis on liitlaste eesmärgiks selles konfliktis. Ka defineerib see peamised suunad, mida kõik väed peavad järgima. Paradoks on see, et kindral kutsus seadma kahtluse alla konventsionaalseid tarkusi.

Doktriin ei peaks sisaldama taktikaid ja tehnikaid, mis kujutavad endast sammammulisi tegutsemisjuhiseid. Taktikad ja tehnikad sisalduvad määrustikes ja on tuletatud otseselt printsiipidest. Sõjaväelises dokumentatsioonis esinevad tihti doktriinilised printsiibid ja spetsiifilised juhised ühes dokumendis, mis teeb kogu juhise järgimise lihtsamaks. Näiteks NATO ATP-3.2, "Maaoperatsioonid" sisaldab iga operatsiooni valdkonnal guses printsiipe ja põhialuseid.

"MILLENIUM CHALLENGE'I" ÕPPETUND

Samas sisaldab selline jäigalt doktriini ja määrustiku ühendamine ka teatud ohtusid. Mida mahukam dokument, seda raskem on seda muuta. Printsiibid peavad olema samas piisavalt universaalsed, et need kestaksid kauem kui taktikad ja tehnikad, mida saab alati ja kiirelt olukorra muutudes kohendada. Üks markantsemaid näiteid lähiajaloo sellise koondatud lähenemise kokukukkumise kohta oli Ühendriikide sõjaväe 2002. aasta suurõppus "Millenium Challenge", mis oli läbi ajaloo suurim ja kalleim õppus, hõlmates ligi 13 000 sõdurit ja makstes ca 250 miljonit dollarit.

Õppusel harjutati Iraagi "vabastamist" ja ametliku versiooni kohaselt oli see edukas – Ühendriigid võitsid. Kuid mis tegelikult juhtus, oli totaalne häving esimestel hetkedel, mil merejalaväe legendaarne kindral Paul Van Riper, kes mängis vastase ülemat, otsustas rünnata esimesena ja hävitas arvutiimitatsioonis enamiku Ühendriikide mereväest, peatades nii terve invasiooni. Kuidas ta seda tegi? Piltlikult kiviaegsete meetoditega ja vältides kõrgtehnoloogilisi lahendusi. Kui Ühendriikide laevastik sisenes Pärsia lahte, algatas Van Riper mošeedest antud signaaliga "rünnaku", saates tsiviilväikelennukid ja lõbusõidukaatrid hordidena enesetapurünnakule. Laevastik oma kõrgtehnoloogilises varustuses ei suutnud tuvastada rünnakut enne, kui oli uputatud ainuke lennukikandja ja kaks helikopterikandjat. Sisuliselt olid Ühendriigid kaotanud enne, kui sõda algas. Seepeale käskis kõrgem juhtkond alustada õppust uuesti. Van Riper astus vastase ülema kohalt tagasi, sest edasine õppus ei olnud enam "vaba mäng" ja seega ei olnud see tema meelest enam realistlik.²

Siiski, pärast seda õppust ja mitmeid muid operatsioonilisi ebaõnnestumisi vaadati kriitiliselt üle kõrgtehnoloogilise lähenemise ülimuslikkus ja loobuti aastal 2008 efektipõhise lähenemise dogmast. Ühendriikide ühendvägede kindral James Mattis käskis minna tagasi "juurte juurde" ehk hoida asjad lihtsa ja selgena.³

KUIDAS JA MILLEGA?

Doktriin annab seega strateegiale juhiseid. See moodus, kuidas me võitleme, dikteerib ka vahendid, millega me võitleme. See annab ka juhised sõjaväe arenduseks ja varustuse hankimiseks. Doktriinilised põhimõtted peaksid aitama näiteks ka meie kaitseväl saada kindlust, kas meil ikka tegelikult on vaja näiteks tanke. Analüüsides uusi, värskest vastu võetud julgeolekupo-

Doktriin koosneb seega olulistest printsiipidest ehk põhimõtetest, mis on kõigile, keda see valdkond puudtab, ühiselt arusaadavad.

liitika aluseid (mis on riigikaitsele käsitlev kõrgeima doktriinina), ei ilmne paraku kusagilt tõsist vajadust just sellise võime järgi. Selles dokumendis kirjeldatud ohud ei pea

tõenäoliseks ettenähtavas tulevikus konventsionaalset vaenutegevust Eesti vastu, vaid asetavad rõhu just mittekonventsionaalsete ohtude võimalikkusele.⁴

Tankid on loodud just võitlemiseks vastase soomusväe vastu (kuid mitte ainukese vahendina) ja neist on vähe abi mittekonventsionaalsete konfliktide korral. Selles mõttes tundub mulle, et ambitsioon ületab kordades kõrgeimas dokumendis kirjeldatud ohtudele vastuseisemise taseme. Midagi ei oleks ju viga, kui meil oleks piisavalt raha ja inimesi igaks juhuks võimeid luua, kuid paraku on ressursid väga piiratud.

Antud juhul tõusetuvad võimaliku soomusrelvade hankimisega mõned murettekivad küsimused. Kas siis tegelikult konventsionaalse sõja oht eksisteerib, ja kui jah, siis miks on see julgeolekupo-

vaikutud? Kas see ei peaks olema kõige usaldusväärsem dokument, ja kui see on seal maha saladud, siis mida ülejäänut saame seal usaldada? Kui see kõrge doktriin meid siiski ei peta, kuidas on siis võimalik meie eriti püüdatud ressurside tingimustes sellest n-ö üle hankida? Tankid ise on ju vaid jäämäe tipp võrreldes nende tagamise ja ülalpidamise kuludega. Keegi ei taha rääkida kohustusliku õhutõrje, infrastruktuuri, treilerite, toetava personali ega harjutusalade kuludest. Mille alusel tehakse siiski selline strateegiline hange?

STRATEEGIAID

Strateegia mõiste on levinud tunduvalt laiemalt. Lisaks sõjalisele käsitlusele leiame ohtralt strateegiaid tsiviilvaldkondades, nagu müügistrateegia, energiastrateegia, küberstrateegia, haridusstrateegia jne. Panen kirja mõned strateegia definitsioonid.

Doktriin ei peaks sisaldama taktikaid ja tehnikaid, mis kujutavad endast sammamulisi tegutsemisjuhiseid.

- Üksikasjalik ja süstemaatiline tegevuskava, ka militaarteaduste haru, mis tegeleb sõjalise juhtimise ning sõja planeerimise ja läbiviimisega (WordNet Search - 3.0; <http://wordnetweb.princeton.edu/perl/webwn?s=strategy>).
- Eesmärgi saavutamiseks kasutatav plaan või meetod (Standing Committee on Evaluation and Accountability (2001); <http://www.scoea.bc.ca/glossary2001.htm#S>).
- Alternatiiv, mis on valitud soovitud olukorra saavutamiseks ehk eesmärgini jõudmiseks või probleemile lahenduse leidmiseks. Ressursside parima kasutamise planeerimise kunst ja teadus. Mõiste on tuletatud kreekakeelsest sõnast kindraliameti ja vägede juhatamise kohta (Business Dictionary; <http://www.businessdictionary.com/definition/strategy.html>).
- Sõjaline strateegia on üks rahvusliku strateegia komponent, mis kujutab endast sõjalise jõu arendamise ja kasutamise meetodit, mille abil saavutatakse riigi või rahvusrühma eesmärgid (AAP-6 (2009), *NATO Glossary Of Terms And Definitions*, lk 2-M-6; <http://www.nato.int/docu/stanag/aap006/aap-6-2009.pdf>).

Hea strateegia järgib printsiipi, et saavutada vähima võimaliku sisendiga maksimaalne tulem. See on teerada kõrgeima eesmärgi saavutamiseks, ühendades meetodeid ja vahendeid, samas kulutades nii vähe kui võimalik ja just nii palju, kui on tarvis edukas olemiseks. Strateegia on pikk protsess, mis järgib kõige olulisemaid eesmärgid. Samas ei ole see paindumatu, vaid peab arvestama väliseid protsesse, mis võimaldab alati ootamatuste korral kurssi parandada. Selleks tulebki appi doktriin, mis sätestab üldised raamid ja annab juhised, mille piires saab alati ka strateegias muudatusi teha.

MILLEKS ON STRATEEGIA VAJALIK?

Toimiv strateegia põhineb (nii hetkel kui ka tulevikus) põhjalikult analüüsitud ressurside olukorral, eesmärgi

täitmiseks vajalike lahenduste analüüsil ning ohtude ja muude mõjutavate faktorite tulevikuennustustel, arvestab nii realistikku maailmapilti kui ka geopoliitilist asukohta. Strateegia peab olema vaba emotsioonidest ja põhinema ratsionaalsusel.⁵ Lühidalt öeldes, strateegia on alati suunatud lõppeesmärgi täitmisele realistlikus maailmapildis, kasutades nii väheseid ressursse, kui on võimalik, ja just nii palju, kui on vaja.

Strateegia on seega konkreetne teekaart, kuidas jõuda seatud kõrgeima eesmärgini doktriinis antud põhimõteteid järgides. See on sündmuste ja tegevuste arengukava. Strateegia on konkreetne plaan, kuidas, millal ja mis vahenditega teatud tegevusi tehakse. Selleks sisaldab strateegia sünkroniseeritud kujul mitmeid vaheeesmärgi, tähtaegu ja allstruktuuride ülesandeid. Peamine idee on kõigi tegevuste koordineerimine ja vajalike ressurside kaasamine õigel hetkel. Selles mõttes ei ole tähtis, mis tasemel strateegiat kui mõistet kasutatakse. On selleks riik, kaitseväge, lahingukompanii, väikeettevõtte või üksikisik. Et eristada selgemalt, lisan, et riiklikus süsteemis on ametlikult kokku lepitud, et strateegia jääb riigi ja kaitseväge tasandile ja samasugust, kuid väiksemas mastaabis lähenemist alamates üksusteks nimetatakse operatiivplaaniks ja ka operatsioonikäsuks. Vaatamata erinevale formaadile ja ambitsioonikuse astmele on idee sama – saavutada püstitatud eesmärgid.

STRATEEGIA JA ALAMSTRATEEGIAID

Igal ratsionaalsel inimesel on tegelikult oma isiklik doktriin ja strateegia. Doktriin seisneb ambitsioonis, mida tahetakse saavutada. On selleks teatud positsioon, materiaalne heaolu või ka moraalne rahuldus kui eesmärk. Igapähe on oma veendumused ja põhimõtted, millega kooskõlas kõiki tegevusi tehakse. Need moodustavadki

inimese doktriini. Konkreetne plaan aga, kuidas eesmärki saavutada, on strateegia. On selleks kõrgkooli valik ja läbimine, teatud ametikohale õigel ajal kandideerimine, vajalike tutvuste soetamine jne. Isiklik doktriin nii aitab leida lahendusi ja uusi võimalusi ootamatute tagasilöövide korral kui ka juhendab planeerimatuid soodusolukordi ära kasutama ehk kohandama koostatud strateegiat.

On arvamusi, et strateegia kui mõiste peaks kasutuses olema vaid mingi tõesti suure plaani puhul, kuid suurus on ju suhteline. Eesti oma geograafilises mastaabis näiteks oleks ülekaalukale vastasele pigem taktikaliseks probleemiks, kuigi meile on sõda strateegilise tähtsusega. Selles mõttes sõltub strateegia mõiste kasutamine alati kasutaja vaatenurgast: kui oluline on talle püstitatud eesmärk.

On arvamusi, et strateegia kui mõiste peaks kasutuses olema vaid mingi tõesti suure plaani puhul, kuid suurus on ju suhteline. Eesti oma geograafilises mastaabis näiteks oleks ülekaalukale vastasele pigem taktikaliseks probleemiks, kuigi meile on sõda strateegilise tähtsusega. Selles mõttes sõltub strateegia mõiste kasutamine alati kasutaja vaatenurgast: kui oluline on talle püstitatud eesmärk.

Selles mõttes on strateegiad ka hierarhias. Kõige kõrgemat strateegiat nimetatakse ka suureks strateegiaks (*grand strategy*).⁶ See võiks olla riigi kui terviku plaan ja

teerada põhiseadusliku eesmärgi täitmiseks. Riigisisese süsteemid (majandus, haridus ja teadus, sõjavägi, korrakaitse, välissuhtlus, kultuur jne) loovad oma valdkonna arendamiseks ja põhiseaduslikku kõrgeimasse eesmärki panustamiseks alamstrateegiad. Hea *grand strategy* sünkroniseerib ja koordineerib kõik sellised alamstrateegiad. Ükski alamstrateegia ei tohi olla sõltumatu ja asi iseeneses, sest siis ei panusta see kõrgeima eesmärgi täitmisse. Valdkonna strateegia koosneb taktikaliste eesmärkide saavutamise plaanidest, mis jällegi on oma olemuselt samad, kuid väiksemas mastaabis. Sõjanduse (ja ka iga muu valdkonna, isegi kui seda nimetatakse teisiti) operatiivplaan on omakorda kui alamstrateegia, mis ühendab, koordineerib ja sünkroniseerib taktikalised tegevused kõrgeima strateegilise eesmärgi saavutamiseks. Väikestest sammudest saab pikk teekond suure eesmärgi poole. Kriitiline on seejuures analüüs, kuidas igal tasandil ökonoomseid, kuid samas efektiivseid lahendusi leida. Kas on tingimata vaja tanke või saaksime samad "sammud" tehtud ka kiiretel ATVdel liikuvate tankitõrje- ja õhutõrjepaaridega? Kas ei peaks ka meie panema kahtluse alla konventsionaalset tarkust?

DOKTRIINI ÜLE STRATEEGIA VÕI VASTUPIIDI?

On erinevaid lähenemisi. Kumb on ülim, sõltub riigist, kultuuriruumist ja maitsest. Igal juhul on ülimaks juhi- seks riigi kõrgeim eesmärk. Eesti Vabariigi puhul on see sätestatud põhiseaduse preambulas ja rõhutatud Eesti julgeolekupoliitika alustes: “[...] kindlustada Eesti riigi iseseisvus ja sõltumatus, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord ning rahva turvalisus.”⁷

Sellest peab lähtuma ka riigi iga valdkonna tegevus ja lähenemine. See eesmärk on üle päevapoliitilisest kemplemisest ja isiklikest ambitsioonidest. Lihtsustatult vaadatuna: iga meie, vormikandjate, tegevus peab nii otseselt kui ka kaudselt toetama põhiseadusliku eesmärgi täitmist.

olemasolevatel ressurssidel ja mõjutab seega otseselt doktriini – milliseid põhimõtteid saame endale üldse lubada. Ei ole loogiline ju toetuda jäigale ja konventsionaalsele territooriumi hoidmisele ülekaaluka vastase vastu, kui meil ei ole selleks piisavat inimressurssi. See lihtsalt ei tööta, sest tühi kaevik ei kaitse.

Doktriin peaks siin seadma alternatiivsed põhimõtted, mis tuginevad meie oma sõjateaduse (argumentatsiooni) poolt tuletatud sobivatel lahendustel. Ülekaaluka konventsionaalse vastase vastu saamiseks ei ole meie maastikul ja oludes tõenäoliselt suurt abi ühest

Strateegia on seega konkreetne teekaart, kuidas jõuda seatud kõrgeima eesmärgini doktriinis antud põhimõtteid järgides. See on sündmuste ja tegevuste arengukava.

tankipataljonist. Reaalse kaitse ja ka usutava heidutuse tagamiseks ei ole see tõenäoliselt argument, seega võib see olla strateegiliselt küsitav ja lubamatult kallis kaalutlus, sest ühe sellise pataljoni

kaitseks (jalaväe lahingmasinad, õhutõrje, pioneerid) ja tagamiseks (transport, harjutusala, infrastruktuur, tehnika, hooldusmeeskond jne) tehtavad kulutused moodustavad monstrumi, mis on võrreldav jäämäe veeluse osaga. Lisaks on kõige selle efekt sõja korral rohkem kui küsitav.⁸

Pigem tuleks meil nii doktriini kui ka strateegia tarvis vaadata käimasolevaid konflikte ja õppida sealselt vastaspoolelt, kuidas suurriigid raskustesse panna. Jäädes kindlaks oma väärtustele ja konventsioonides kokku lepitule, oleks aeg pisut avardada oma arusaamist tänapäeva ja tuleviku sõjast ning olla leidlikum, võib-olla mittekonventsionaalsem. Samas ei saa olla tankiostu argumentiks soomusvõime hanke planeerimine sõjalise kaitse arengukavas⁹ – just see dokument tuleb kiiremas korras uuenenud julgeolekupoliitika valguses üle vaadata.

VEEL TANKIHANKE NÄITEST

Täiendavalt, lähtudes avarast julgeolekukäsitlusest (mille kasutamist dikteerib ka julgeolekupoliitika¹⁰) ja viies konteksti kehtivas sõjalise kaitse strateegilises arengukavas kirjeldatud soovimatud sõjalised kriisid Eesti vastu, võime luua just sellise kriisiohu oma tankipataljoni hankega. Otseselt Eesti vastu suunatud sõjalise iseloomuga kriisi võib selle dokumendi järgi esile kutsuda Eesti riigipiiri läheduses paiknevate vägede suurendamine või ümberpaiknemine.¹¹ Viimane on rohkem kui tõenäoline juhtuma ka juhul, kui üks NATO riik naabri piiride läheduses oma sõjalisi võimeid märgatavalt suurendab. Seevastu, käsitledes pisut avaramalt ka mitteklassikalisi lahendusi, võime saavutada sama efektiga kaitsevõime igas mõttes tunduvalt soodsamalt ja riskivabamalt. USA *Naval Postgraduate School*'i professor John Arquilla näiteks kirjeldab huvitavalt “sülemitaktika” (“*swarming*” tactics) edukust, kus soovitab isegi suurriikidel kaaluda võimalusi taktikaks põhimõttel “väikesed, kuid palju”.¹² Seda enam peaksid seda kaaluma väikeriigid.

Joonis 2

Doktriin ja strateegia on tihedalt seotud, üks täiendab teist ja siin ei saagi alati eristada selget hierarhiat. Põhjus on peamiselt selles, et strateegia põhineb alati

Tänapäevastes sõjandusteooriates võib leida mitmeid huvitavamaid ja ökonoomsemaid lahendusi, kui seda on need, mis esinevad järgalt ajaloolises käsitluses.

Lõpetuseks märgin seoses tankide näitega, et mul ei ole midagi isiklikku tankide vastu, vaid püüdsin rõhutada emotsioonivaba kriitilise analüüsi vajadust, sest just see on minu arvates meie süsteemide nõrk koht. Siinkohal kordan sarja esimeses osas esitatud üleskutset kaasamõtlemisele ja oma mõtete kirjallikule saatmisele (rene.toomse@mil.ee) meie riigikaitse paremaks arendamiseks. Igaühel on sõnaõigus, sest see on meie ühine riik, mida peame suutma koos kaitsta. **KK!**

- 1 Kolonelleitnant Kerttunen esitlus Balti Kaitsekolledžis 13. mail 2010.
- 2 The Guardian (2002), *Wake-up call*; <http://www.globalsecurity.org/org/news/2002/020906-iraq1.htm>.
- 3 Ann Roosevelt (2008), *USJFCOM Drops Effects Based Operations Terms and Concept*; http://findarticles.com/p/articles/mi_6712/is_34_239/ai_n30886934/.
- 4 *Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alused* (2010), lk 7, 8; http://www.vm.ee/sites/default/files/JPA_2010.pdf.
- 5 William S. Lind (2008), *Defending the Baltics*; <http://www.lewrockwell.com/lind/lind147.html>.
- 6 Paul Kennedy (1991), *Grand Strategies in War and Peace* (New Haven, Yale University Press), lk 5.
- 7 *Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alused* (2010), lk 4; http://www.vm.ee/sites/default/files/JPA_2010.pdf.
- 8 BDCOL (2006), *Staff Officer Guide, vol. 4*, lk 35. Tankipataljon tekitab soovitatavalt vaid lahingumasinatele jalaväe toel kombineeritud brigaadis. Sel juhul on sellise brigaadi (üks tankipataljon ja kolm soomusjalaväepataljoni) planeeritava vastutusala laius rünnakul ca 7 km ja kaitstes ca 15 km.
- 9 *Sõjalise kaitse arengukava 2009–2018*, lk 9; <http://www.mod.gov.ee/files/kmin/img/files/SKAK.pdf>.
- 10 *Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alused* (2010), lk 3; http://www.vm.ee/sites/default/files/JPA_2010.pdf.
- 11 *Sõjalise kaitse strateegiline kava* (2005); <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=840391>.
- 12 John Arquilla (2010), *The New Rules of War*; http://www.foreignpolicy.com/articles/2010/02/22/the_new_rules_of_war?page=0,0.

LÜHIDALT

ÕNNISTATI JÕGEVA MALEVA UUS LIPP

Laiuse kirikus õnnistati 2. mail Kaitseliidu Jõgeva maleva uus lipp. Lipp oli valmis juba mullu ja sellega osales malev ka Jõgeval võidupüha paraadil, aga sobivaimaks lipu õnnistamise ürituseks valiti tänavune heategevuskontsert "Uskuge valgusesse" Laiuse pühakojas. Pühitsemistseremoonia viis läbi Kaitseliidu peakaplan major Aivar Sarapik, teda assisteerisid Palamuse koguduse õpetaja, Jõgeva maleva kaplan lipnik Jaan Nuga ja Laiuse õpetaja, Jõgeva malevkonna kaplan nooremleitnant Raino Kubjas. Tseremoonial viibisid ka Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste ja Jõgeva maavanem Viktor Svjatõšev, Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm ja Kodutütarde peavanem Angelika Naris. Mälestusnaela lipuvardasse löid Kaitseliidu ülema, maavanema ja malevapealiku kõrval endine maavanem Aivar Kokk, Naiskodukaitse Jõgeva ringkonna esinaine Aive Soolepp, endine malevapealik Ants Nurk, Laiuse rühma noorkotkas Kristo Kreek ja kodutütar Kristi Kreek ning maleva teavituspäälisk Ülo Pärn.

Uue lipu põhielemendiks on maleva rinnamärk. Rinnamärgi rist sarnaneb mõneti Kuperjanovi pataljoni teentemärgiga, meenutades Vabadussõja-aegset Jõgeva kaitseliitlaste ja toonase partisanipataljoni sidet. Partisaniks läks vabatahtlikuna või mobiliseeriti suur osa praeguse Jõgevamaa alal asuvast toonasest Kaitseliidust.

Laiuse kirikuga seob Jõgeva malevat veel üks tähtne sündmus. 85 aastat tagasi, 30. augustil 1925 õnnistati Laiuse kirikus Kaitseliidu Jõgeva malevkond ja piiskop Kukk andis üksusele kaasa jumaliku õnnistuse kodukaitse tee. Seejärel peeti lähedaloleval nurgal mitmesajameheline malevkonna paraad, mille võttis vastu Kaitseliidu esimene ülem kindral Ernst Põdder. Paraadi juhatas valgel hobusel ratsutav malevkonnapealik, Vabadussõja-aegne Kuperjanovi partisanialga ratsaüksuse ülem kapten Karl Tiimann. Paraadilt suunduti rongkäigus kalmistule Laiuse kihelkonnast Vabadussõjas langenute mälestusmärgi avamisele. **KK!**

EESTI SÕJAMEESTE KOKKUTULEK

10. juulil 2010 Toris

KAVA

Kell 10–10.45 registreerimine

Kell 11–12 jumalateenistus Eesti Sõjameeste Mälestuskirikus

Kell 12–12.30 pärgade asetamine Vabadussõja ausambale Tori kalmistul

Kell 12.30–13 kaitseväeline jalutuskäik

Kell 13 kokkutuleku avamine, tervitused, registreeritud sõnavõttud

Kell 13.30 kontsert, lahingutehnika näitus

Kell 14–15 lõuna. Kontsert jätkub

Kell 16 kokkutuleku lõpetamine